

کتابخانه ملی ایران
کتابخانه ملی ایران
کتابخانه ملی ایران

انتشارات سورمهه (وابسته به حوزه هنری)

سازمان توسعه سینمایی سوره

ژانر فیلم: از کلاسیک تا پسا کلاسیک

نویسنده: پری لنگفورد

مترجم: حسام‌الدین موسوی - ویراستار: کیوان میثاقی

موضوع: جنبش‌های اجتماعی

آب و تاب سینمایی: از افسانه‌ها تا واقعیت - واژه پرداز اندیشه - چاپ اندیشه

چاپ اول: ۱۳۸۲

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۰۰-۱۷۵-۳

قیمت: ۳۱۹۰۰۰ ریال

نقل و چاپ نوشته‌ها عنایت از انتشارات سورمهه

سوشناسه: لنگفورد، پری، ۱۹۴۶ م.

Langford, Barry

عنوان و نام پدیدآور: ژانر فیلم: از کلاسیک تا پسا کلاسیک - نویسنده

پری لنگفورد؛ مترجم: حسام‌الدین موسوی

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات سورمهه، مهر، ۱۳۸۲

مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص:؛ جدول.

ISBN: 978-600-175-587-3

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Film genre : Hollywood and beyond, 2005.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۵۹۵-۶۱۶.

یادداشت: نمایه.

موضوع: فیلم -- انواع

شناسه افزوده: موسوی، حسام‌الدین، ۱۳۴۶ - مترجم

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سورمهه مهر

رده‌بندی کنگره: PN۱۹۹۵/۸۷۳۲۱۳۲

رده‌بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۹۳۶۰۰

فهرست

مقدمه و اثر ● ۸

دباجه ● ۱۲

فصل نهم ● ۱۷

حکم کسی که از تو بیار دارد ● ۱۷

فصل دوم ● ۷۳

از امر و مقرر ● ۷۳

پیش اول ● ۱۱۶

الگو ● ۱۱۶

فصل سوم ● ۱۱۹

و مسر: ز اثر و اثر ● ۱۱۹

فصل چهارم ● ۱۷۱

موزن کمال: ز اثر و اثر ● ۱۷۱

فصل پنجم ● ۲۲۳

قدیم جنگی: ز اثر و اثر ● ۲۲۳

فصل ششم ● ۲۸۱

فیلم گانگستری: ژانر و جامعه ● ۲۸۱

بخش دوم ● ۳۲۷

فانتزی‌های مرحله گذار ● ۳۲۷

فصل هفتم ● ۳۲۹

سینمای وحشت ● ۳۲۹

فصل هشتم ● ۳۷۳

فیلم علمی - تخیلی ● ۳۷۳

بخش سوم ● ۴۲۵

ژانرهای پساکلاسیک ● ۴۲۵

فصل نهم ● ۴۲۷

فیلم نوآر ● ۴۲۷

فصل دهم ● ۴۷۵

اکشن بلاک باستر ● ۴۷۵

فصل یازدهم ● ۵۲۵

ژانرهای جنس و جرم ● ۵۲۵

فصل دوازدهم ● ۵۳۷

نتیجه‌گیری: ژانر و جامعه ● ۵۳۷

فیلم علمی - تخیلی ● ۵۵۰

نمایه نام‌ها و واژگان ● ۵۵۰

منابع لاتین ● ۵۵۰

سینما، به مثابه هنر، صنعت شبکه‌ای به هم پیوسته‌ای است که در صورت حضور در جامعه، وجود همه بخش‌های آن - از عوامل سازنده فیلم تا سالن‌های نمایش و مطبوعات و دانشمندان و مراکز آموزشی - ضرورتی گریزناپذیر است؛ به طوری که نبود هر یک از اجزای آن، آن‌ها می‌تواند به این عرصه صنعتی - هنری لطمه جدی وارد بگذرد. بیش از صد سال از ورود سینما به ایران می‌گذرد و اکنون ما در این زمینه از کشورهای بنام جهان هستیم که سینمای قابل اعتنا و دردد: از همان دهه‌های آغازین توسعه سینما در کشور، صاحب مراکز معتبر سینمایی بوده‌ایم و حدود پنجاه سال است که دانشکده سینمایی داریم. با وجود این حال، متأسفانه، به اندازه رشد و گسترش صنعت، هنر، و فرهنگ فیلم و سینما، مواد و کتاب‌های آموزشی تولید نشده و در دسترس قرار نگرفته

است. کمبود استادان و صاحب نظران این رشته در داخل و نیاز به تجربه های دست اندرکاران خارجی ما را بر آن داشته که همواره ترجمه را به عنوان مهم ترین گزینه های نشر کتب تخصصی در نظر داشته باشیم. ژانریکی از مفاهیم اساسی سینماست که، مانند دیگر موارد، درباره آن کتاب های اندکی در کشور منتشر شده است. امیدواریم با نشر این کتاب به بخشی از نیازهای جامعه دانشگاهی پاسخ داده و در مسیر ارتقای سطح علمی دانشجویان گامی، هرچند اندک، برداشته باشیم.

انتشارات سینمایی سوره

مفهوم ژانر - واژه‌ای فراسوی «مفهوم» یا «گونه» در همه سطوح فرهنگ فیلم به کار برده می‌شود؛ در تولید فیلم، در تبلیغات و بازار فیلم، و نیز در مطالعات سینمایی و انتقادی. ولی معنا و مفهوم آن در هیچ‌یک از آن‌ها به هیچ وجه یکسان نیست. در سطحی عمیق‌تر نیز، ژانر انگاره‌ای نامشخص و مبهم باقی می‌ماند که اغلب گیج‌کننده‌ای در هیچ تعریفی نمی‌گنجد و از نظر فلسفی آرمان‌گرایانه است. فراسوی هیچ فیلم‌ژانری وجود ندارد که دربردارنده همه مشخصه‌های ژانر باشد؛ و به همین دلیل - همان‌گونه که حجم عظیم نوشته‌های انتقادی نشان می‌دهند - هیچ تعریف دقیقی، هر اندازه هم انعطاف‌پذیر، وجود ندارد.

۱. genre film منظور فیلمی است که در قالب یک ژانر مشخص ساخته شده باشد، معادل «فیلم ژانر» به جای حالت محفی آن (فیلم‌ژانری) به خاطر آشنایی بیشتر مخاطب فارسی‌زبان با صورت اول انتخاب شده است - م.

ندارد که همه فیلم‌های آن ژانر را کاملاً شامل شود. احتمالاً، اولین و مهم‌ترین مشکلی که تازه‌واردان به این عرصه پیش روی خود دارند، همان‌گونه که گرتروود اشتاین در توصیف خود از اوکلند گفته، آن است که «وقتی به آنجا می‌رسی، متوجه می‌شوی در آنجا 'آنجایی' نیست».

این کتاب تلاش می‌کند نشان دهد که، به‌رغم وجود چنین مشکلاتی، ژانر کماکان ابزاری ضروری و مهم برای فهم نحوه تولید و مصرف گونه‌های مختلف فیلم و نیز رابطه بسیار گسترده آن‌ها با فرهنگ و جامعه است. این کتاب تلاش می‌کند تا مفاهیم ژانر و مشکلات فراوانی برای دانشجویان فیلم پدید می‌آورد که لاجرم برای دستیابی به «تعریفی» از انواع ژانرها و فهم اصول مورد استفاده در این دسته‌بندی‌های ژانری، باید به توازن بین دسته‌بندی‌های انتزاعی و/یا تجربی دست یافت. یک سو، و تحقق (یا امتناع از) آن‌ها در یک فیلم مشخص، از سوی دیگر، دست یافت. احتمالاً، همانند هری موزبی^۱، کارآگاه خصوصی سردرگم فیلم «بازنگرانه»ی حرکتهای شبانه (۱۹۷۵)، هر کوشنده عرصه مطالعه ژانر در سینما با این چالش روبه‌رو خواهد شد که در دسته‌بندی‌های ظاهراً ساده و بدیهی با گرهی تازه و پیش‌بینی‌نشده مواجه شود و هر یک از این بافت پیچیده‌تر شدن اوضاع و کورتر شدن این گره شود. در پایان فیلم حرکتهای شبانه، هری موزبی عملاً دور خودش می‌گردد. چنین نوشتنی برای دانشجویان نیز قابل پیش‌بینی است.

هدف از نگارش این کتاب کاهش امکان وقوع چنین فتنه‌آمیزی‌ها و ناخوشایندی بوده است. با پرداختن به شناخته‌شده‌ترین و قدیمی‌ترین ژانرها - ژانرهایی که ریشه در دوران سیستم استودیویی کلاسیک دارند، ولو آنکه، همچون فیلم اکشن، یک شخصیت ژانری متفاوت را اتخاذ کرده

و به اهمیت تجاری بسیار بیشتری در صنعت فیلم در دوران پساکلاسیک دست یافته باشند - سعی کرده‌ام شیوه‌های تأثیرگذاری دوسویه نظریه ژانر فیلم و مهم‌ترین ژانرهای سینمایی بر روی یکدیگر در زمینه‌های مختلف را نشان دهم. در برخی موارد، ممکن است دانشجویان و خوانندگان عام احساس کنند که تصورات پیشینشان درباره آنچه یک فیلم ژانری می‌کند، یا نحوه عملکرد جداگانه ژانرها، به چالش گرفته می‌شود. اگرچه این مسئله می‌تواند گاهی بسیار گیج‌کننده و ناخوشایند باشد، به نظر می‌رسد که در درازمدت، بافتن پاسخی برای رابطه پیچیده و چندلایه ژانرهای مختلف با فیلم، تاریخ اجتماعی - و انتقادی - می‌تواند به همان اندازه جالب و سودمند باشد. به دلیل همین روابط پیچیده و ناخوشایند است که هری مورس با این فیلم، سرگردان و شکست خورده، در قایقی با نام کنایه آمیز دیدگاه‌های خود را پیش می‌برد. در حرکت‌های شبانه، این پرسش که آیا این خود هری مورس است که فاقد یک دیدگاه مشخص است یا به دلیل دیدگاه‌های بسیار زیاد او، احساس سردرگم و گیج شده است، تعمداً بی‌پاسخ باقی می‌ماند.

امیدوارم خواننده این کتاب در نهایت به دانش و توانایی لازم برای درک دلایل جدل‌ها و دیدگاه‌های متعدد درباره مفهوم ژانر فیلم و فیلم‌های ژانری دست یابد و از خلال چنین بررسی بتواند دیدگاهی انتقادی از آن خود را گسترش دهد.